

KIRIKUVALITSUSELE

Misjoni arengustrateegia koostamisel oleme lähtunud EELK arengukavas antud ülesandest välja töötada misjonitööd seletavad ning edasist arengut toetavad põhimõtted.

EELK koguduseliikmed on meie kiriku misjonitöö ressurss, kelle motiveerimine on kõige praktilisem võimalus misjonitööd arendada. Tõdeme, et Misjonikeskuse töö on ainult üks osa kogu EELK misjonitöö vormidest. Kogu kiriku misjonihääre on palju laiem.

EELK misjonistrateegias püstitatud eesmärgid on saavutatavad, kui sellest juhendatakse kõikides kiriku tegevusvaldkondades ja see võetakse aluseks koguduste ning allasutuste töös.

Kogu kiriku misjonitöö eesmärgiks on koguduseliikmete usuelu süvendamine, uute inimeste võitmine Kristusele, jätkuv kirikutöö arendamine ning mõju suurendamine ühiskonnas. Ka koguduse osaduselu süvendamine annab märkimisväärse panuse meie koguduseliikmete misjonimeelsuse kasvatamisse ning kingib julguse olla Kristuse tunnistaja tänapäeva maailmas. Vastutust kandev ning vaimulikult varustatud kristlane on Jumala poolt õnnistatud tööriist misjonipõllul.

Oleme auväärselt pika misjonitraditsiooniga kirik ning meie ülesanne on jätkata kuulutustööd seni, kuni meie Issand Jeesus Kristus tuleb taas. Rõõmustame, et meie maad ja rahvast vaenanud okupatsiooniaeg ei suutnud misjonitegevust ja -tööd täielikult peatada. Seepärast soovin, et me sama innukalt kui möödunud keerulistes oludes otsime tänagi uusi võimalusi, kuidas efektiivsemalt kuulutustööd korraldada ja teostada. Meile on eeskujuks algristikogudus, kes andis maailmale tunnistust osadusest ja armastusest Jumala ning ligimese vastu. Tänapäev ühiskond võib seeläbi samuti leida motivatsiooni Jumala otsimiseks ja Tema armu ning hoolitsuse kogemiseks (Ap 4:32-37).

Loodan, et misjonistrateegia dokument aitab EELKs ühtlustada misjoni mõiste praktilist külge, tuues esile kogu kirikule olulised misjonitöö eesmärgid.

Leevi Reinaru

EELK misjonistrateegia toimkonna esimees

EELK MISJONI ARENGUSTRATEEGIA

Eessõna	4
Lähteülesanded, allikad ja koostajad	5
1. Kiriku misjoniülesande teoloogilised lähtekohad	7
1.1. Misjoni definitsioon ja ülesanne	7
1.2. Misjoni piibellikud ja teoloogilised alused	8
2. Kiriku misjon ühiskonna arenguvoolus	11
2.1. Eesti muutuste keskel: lähiajalugu	11
2.2. Kiriku uus globaalne tegevuskeskkond	12
2.3. Misjonitöö olukord aastaks 2010	13
3. Visioon ja missioon	15
3.1. Visioon: misjonitöö aastal 2017	15
3.2. Missioon aastateks 2011—2017	15
3.3. Misjonitöö põhiväärtused	15
4. Misjonitöö ühisosa ja partnerid	16
4.1. EELK ja Misjonikeskuse arengukavade misjonitöö ühisosa	16
4.2. Misjonitöö partnerid	17
5. Tegevuskava	19
5.1. Arengueeldused	19
5.2. Strateegilised eesmärgid aastateks 2011—2017	19
5.3. Tegevussuunad	19
5.4. Tegevusprioriteedid	20
6. Misjonistrateegia täitmise jälgimine	21

EESSÕNA

Igal inimesel on missioon. Suurim missioon on misjon: Jumala armastusest ja päästest kõneleva sõnumi edasiandmine. On ju meie tõeliseks rikkuseks see, et leiame osaduse oma Loojaga, et tema Poja Jeesuse Kristuse läbi on meie elul taevane tähendus ja vägi. Seda rõõmu ei saa hoida vaid endale, siis see kärbub. Seda tuleb jagada, siis muutub see mitmekordseks. Tahame või ei, meie teod jäta jälgi. Misjon on eluhoiak, mis püüab jätta kaasinimeste südamesse rõõmu ja lootuse kustumatud jäljed.

Kirik on olemas tänu Jumala armastusele, see on tema missioon — missio Dei. Jumalal on plaan oma looduga, inimkonnaga, meie igauhega. Jumal tahab, et “kõik inimesed pääseksid ja tuleksid tõe tundmisele, “ nagu kirjutab apostel Paulus Timoteusele (1Tm 2:4). Selleks on Jumal läkitanud oma Poja, et “ükski, kes temasse usub, ei hukkuks, vaid et tal oleks igavene elu” (Jh 3:16). “Aga kuidas nad saaksid uskuda sellesse, kellest nad ei ole kuulnud? Kuidas nad saaksid kuulda ilma kuulutajata?” küsib apostel Paulus (Rm 10:14). See retooriline küsimus on suunatud meile.

Meidki on haaratud Jumala päästeplaani. Oleme Kristuse tunnistajad ja kuulume tema suhtlusvõrgustikku. Iga inimese jaoks oleme me Kristuse käskjalad ja ühenduslülid Jumalaga. Vähemalt siis ja sedavõrd, kui me enda usk ja side Jumalaga on kindel. Et midagi teisele anda, peab meil endal seda olema. Meil peab olema ka armastust ja empaatiat, et sõnum leiaks vastuvõtmist, et meid mõistetak. Meie misjonivõimekus kõneleb meile oma usulisest olukorrast, kutsub üles usus kasvama, Kristust usaldama, paluma tema Vaimu juhtimist, et olla tema tunnistaja.

Me pole selle ülesandega üksi. Muidu poleks ka meie midagi Kristusest kuulnud. Meie kõrval on kaaskristlased. Misjon on kogu kiriku ülesanne. Paari aasta eest koostatud “EELK arengukava 2008-2017” sõnastab: “EELK missiooniks on täita Kristuse misjonikäsku, olles hooliv, avatud, aktiivne ja ühendav.” Seegi üleskutse on suunatud meile kõigile, mitte ainult tublimatele meie seast. Augsburgi usutunnistuse kohaselt on kirik kõigi usklikte kogu.

Kirik ei saa olla misjoneeriv, kui tema liikmed seda ülesannet ei teadvusta: kui see näib vaid vaimulike, mõne ametkonna või üksikute aktiivsete inimeste kohustusena. Nii inimlik on veeretada vastutust kellelegi teisele, olla kõrvaltvaataja rahvasummas, vajadusel ehk isegi salgaja. Jeesus aga hoiatab: “Igaühk nüüd, kes mind tunnistab inimeste ees, teda tunnistan ka mina oma Isa ees, kes on taevas. Aga igaühe, kes iganes minu ära salgab inimeste ees, tema salgan ära ka mina oma Isa ees, kes on taevas.” (Mt 10:32-33) Kirik suudab just niipalju, kui palju panustavad tema liikmed üheskoos.

Üheskoos on põhjust ka ülesandeid läbi mõelda, et meie kuulutustöö oleks sihipärane ja viljakas. Vastutust jagades ja üksteisel koormat kandes suudame alati rohkem kui igaüks eraldi. Seetõttu nimetab arengukava ühe esmase tegevusena just misjonistrateegia väljatöötamist. See sisaldab misjonialade ja -valdkondade kindlaksmääramist, uute kuulutuspunktide ja koguduste kavandamist, koolituste planeerimist, inimeste kutsumist ja läkitamist. Katedraali rajamiseks tuleb oma talendid ja oskused rakendada hea projekti teenistusse.

Head kaaskristlased, vennad ja õed! Kutsun teid misjonistrateegia elluviimisele kogu oma jõuga kaasa aitama! Seni, kuni meie ümber on inimesi, kes Kristust ei tunne, kes on kaugel Jumalast ja tema armastusest, pole meie misjonimissioon lõppenud.

Andres Pöder
Peapiiskop

LÄHTEÜLESANNE, ALLIKAD JA KOOSTAJAD

Misjonistrateegia koostamise aluseks on EELK arengukava 2008—2017, milles on kiriku strateegiliste ja alaeesmärkide hulgas nimetatud kogu kiriku misjonitöö edendamiseks koostatud ja rakendatud strateegia olemasolu. Ka EELK Misjonikeskuse arengukava aastast 2006 näeb ette nii Misjonikeskuse kui ka kogu kiriku misjonistrateegia koostamist.

Misjonistrateegia toimkonna moodustas EELK Misjonikeskus. Strateegia-dokumendi koostamisel olid suureks abiks misjoniteoloog Juhani Pörsti Soome Misjoniseltsist ja erinevad kirikutöövaldkondade spetsialistid üle Eesti.

Arengustrateegia eesmärgiks on anda kõige olulisemad tegevusjuhised arengukava teostamiseks. Oma tegevuses oleme keskendunud kiriku misjonitöövaldkondade kaardistamisele, eesmärkidele, tegevussuundadele ja -prioriteetidele. Oleme oma tegevuses toetunud EELK arengukavale, Soome kiriku kogemustele ning Luterliku Maailmaliidu misjonidokumendile "Mission in Context".

Kiriku misjonitöö tegevuse kirjeldamiseks esitasime küsimusi — millised on kirikule antud misjoniülesande piibellikud ja teoloogilised alused; milline on kiriku- ja misjonitööd mõjutanud lähiajalugu Eestis; milline on kiriku tänane uus globaalne tegevuskeskkond; milline on aastaks 2010 välja kujunenud misjonitöö; millisena tahame näha EELK misjonitööd aastal 2017; kes on kiriku misjonitöö koostööpartnerid; milline on kiriku missioon, strateegilised ja alaeesmärgid aastateks 2011—2017.

Misjonikeskuse nõukogu võttis dokumendi vastu 1. veebruaril 2011.

Strateegiatoimkonna liikmed

Liliann Keskinen, misjonär, EELK Tartu Pauluse koguduse venekeelse töö tegija

Kaisa Kirikal, vaimulik, EELK Usuteaduse Instituudi misjoniteoloogia doktorant

Katrin-Helena Melder, EELK Järva-Jaani koguduse õpetaja, EELK Misjonikeskuse koolitussekretär

Juhani Pörsti, misjonär, misjoniteoloog

Leevi Reinaru, EELK Misjonikeskuse juhataja, EELK Lääne-Nigula koguduse õpetaja, Lääne praostkonna abipraost

Tauno Toompuu, EELK Rakvere koguduse õpetaja, Viru praostkonna abipraost

Mika Tuovinen, misjonär, EELK Misjonikeskuse juhataja (kuni 01.03.2010)

Teised strateegia koostamisel osalenud isikud

Riho Altnurme, Tartu Ülikooli usuteaduskonna dekaan, kirikuloo professor

Naatan Haamer, EELK Tartu praostkonna vikaarõpetaja, hingehoidja

Eha Kraft, EELK Laste- ja Noorsootöö Ühenduse tegevjuht

Sten Luik, EELK laagrikeskuse Talu juhatuse esimees

Peeter Paenurm, EELK Tartu Maarja koguduse õpetaja, Tartu praostkonna abipraost

Andres Põder, EELK Peapiiskop

Ringo Ringvee, Siseministeeriumi usuasjade osakonna nõunik

Priit Rohtmets, Tartu Ülikooli kirikuajaloo doktorant

Marek Roots, EELK Keila koguduse õpetaja

Tiit Salumäe, EELK Haapsalu koguduse õpetaja, Lääne praostkonna praost

Sirje Semm, ajalehe Eesti Kirik peatoimetaja

Margus Särg-Räni, EELK Rannamõisa koguduse peretöö esindaja

Randar Tasmuth, EELK Usuteaduse Instituudi rektor

Marko Tiitus, EELK Viljandi Jaani koguduse õpetaja, Viljandi praostkonna praost

Avo Üprus, EELK Peeteli koguduse õpetaja, Diakooniatalituse juhataja

1. KIRIKU MISJONIÜLESANDE TEOLOOGILISED LÄHTEKOHAD

Misjon avaldub kogu Jumala olemuses, kelle uut loov, lepitav armastus ja pühadus ilmnevad Kolmainsuse kõikides isikutes — Isas, Pojas ja Pühas Vaimus. Jumala Poja Jeesuse läbi ulatub maailma Kolmainu Jumala olemus, mis on täis armu ja armastust patuse inimese vastu. Jumal igatseb ja otsib osadust inimesega.

1.1. Misjoni definitsioon ja ülesanne

Misjoni definitsioon ja sellest lähtuv misjoniülesanne põhinevad Kolmainu Jumala misjonil (*missio Dei*), mis sai nähtavaks Kristuse läkitamises siia maailma, tema inimeseks saamises, lepitustöös ristil ja võidukas surnuist ülestõusmises. Misjoni tuum on evangeeliumi sõnum pattude andeksandmisest, ülestõusmisest ja igavesest elust. Jumala misjon siin maailmas lõpeb Kristuse teise tulemisega, mil Jumal on töötanud luua uue taeva ja maa (Ilm 21:1).

Ka kirikule antud misjoniülesanne on *missio Dei*'s nähtav. Läkitades maailma oma Poja, toob Jumal Kristuse eeskujuks igale kirikule, kogudusele ja kristlastele. Kõik usklikud on kutsutud järgima Kristust ning kuulutama tema päästetegusid kõikjal maailmas.

Apostlid said ülestõusnud Issandalt misjoniülesande, mida algkogudus asus täitma, andes selle edasi järgmistele põlvkondadele. Esimeste sajandite jooksul sündis kristlike koguduste võrgustik, mis viimaks ulatus Rooma impeeriumi Vahemere aladele.

Tänapäeval tähendab Kolmainu Jumala misjon jätkuvalt siduvat muutusprotsessi, mille läbi nii kirikud kui kogudused osalevad Jumala misjonis. Seega ei ole misjon viimselt inimeste looming ja meie töö, vaid misjon tähendab jätkuvat osalemist Kristuses alanud üleilmses misjonitöös. Kirikud, kogudused ja Kristuse ihu liikmed on kutsutud elama katkematus olemuslikus ühenduses misjoni aluse ja lähtekohaga, saades seeläbi läkitatud kirikuks (*missio ecclesiae*). Kristus on läkitatud kirikus ligi sõnas ja sakramendis ning annab oma järgijatele ülesande viia evangeelium edasi kõikidele rahvastele.

Kiriku misjoniülesanne lähtub Jumala ilmutusest ja kehtib nii kaua, kuni päästetute hulk kõikidest rahvastest ja keeltest kogutakse Kristuse trooni ette Jumala Talle tänama, kiitma ja ülistama (Ilm 7:9-17).

Kolmainu Jumala misjon

Kaasaja rahvusvahelises dokumentides ja kokkulepetes mõistetakse kiriku misjonitööd kui osalemist üleilmses Kolmainu Jumala misjonis. Jumala misjon jaguneb Isa ehk Looja, Poja ehk Lunastaja ja Vaimu ehk Pühitseja misjoniks.

Isa ehk Looja misjon. Jumal Isa lõi inimesed oma näo järgi temale kaastöölisteks. Isa kingib meile elu ning läkitab meid maailma teenima ja osalema loomises toimivas misjonis. Jumala kaastööliseks olemisel saame Jumalale oma eluga kiitust tuua.

Poja ehk Lunastaja misjon. Läkitades oma Poja maailma, sai Jumal inimeseks. Ta kandis ristil inimkonna patu ja süü. Poja misjon ilmneb mitmel viisil: haigete tervendamises, näljaste toitmisel, õpetuses ja kuulutuses, jüngrite läkitamises, süütus kannatamises kogu inimkonna eest. Kristuse lunastustöö ristil kingib kõikidele uslikele uue elu. Sellega algab misjoni uus etapp, kus Jumala arm ja andeksand ulatuvad kõikide rahvasteni.

Ülestõusnud Kristus andis oma jüngritele misjonikäsu, mis puudutab kõiki Kristusesse uskujaid. Tühi haud ja Jeesuse ülestõusmine andsid jüngritele julguse minna maailma kuulutama juutidele ja paganatele evangeeliumi Kristusest.

Vaimu ehk Pühitseja misjon. Püha Vaimu läkitamine toimus esimesel nelipüha päeval, mil erinevad rahvad said osa Püha Vaimu väest. Vaimu misjon sünnitas kiiresti Vahemere aladele kristlike koguduste

võrgustiku ning ühine tunnistus Kristusest levis plahvatuslikult. Idee kristlikust kirikust, mille ülesandeks on kuulutada evangeeliumi maa äärteni, oli valmis saanud.

Kiriku misjoniülesanne

Misjon on kiriku peamine ülesanne nii sõnades kui tegudes. Millisest hetkest alates saame kogudusetööst kõneldes rääkida koguduse misjonitegevusest? Kas saame lähetatuse printsiibist lähtuvalt pidada misjoniks kõike, mida kirik teeb?

Kiriku misjonitegevuse planeerimisel ja hindamisel on abiks kolm märksõna.

Situatiivsus on oluline misjoni piiritlemisel. Misjon on konkreetse alguse ja lõpuga sündmus või sündmuste jada, mida on võimalik ajas ning ruumis jälgida. Piiritledes konkreetset misjonisündmust muust koguduse tegevusest, võime märgata, milline osa koguduse aktiivsusest on selle misjonisündmuse teenistuses. Kuid nende instrumentaalsete tegevuste edukus ei tähenda veel misjonit ega misjonisündmuse teket. Misjon on situatiivne, see tähendab piiritletud konkreetne sündmus, mille on kaks olulist tunnust: relatsioonilisus ja eesmärgipärasus.

Relatsioonilisus tähendab suhetekesksust. Ei ole mõeldav kõneleda misjonist olukorras, kus ei kohata inimesi ega looda suhteid. Päästesõnum Kristusest ja Jumala armastavast tegutsemisest saab kanduda inimeselt inimesele. Jumala ja jumalatu taaskohtumine sünnib ennekõike elavat suhet Jumalaga omava kristlase kaudu. Kirik saab oma unikaalse jumalasuhte kaudu uuendada seda maailma, kõnetades inimest väljaspool kirikuosadust. Nii on ka siin inimese isiklik jumalasuhe ja kiriku vertikaalne dimensioon misjoni seisukohalt instrumentaalsete väärtustega ja sääraselt üliolulised.

Palve saab misjoniks inimeselt inimesele kulgeva usaldava suhte kaudu, mis võib sünnitada Jumala ja inimese vahelise usaldussuhte. Misjonisündmus eeldab kiriku kohtumist inimesega, kes Jumalat veel ei tunne. Kuid taoline horisontaalne kohtumine ei sünnita vertikaalset Jumalaga kohtumist iseenesest. Selleks on vaja eesmärgipäraselt lähenemist ja Püha Vaimu juhatus.

Eesmärgipärasus tähendab siinses kontekstis ennekõike ustavust Jumala sõnale ja selle kuulutamisele. Kirik ei või hüljata seda ainulaadset andi, mille Jumal talle Pühakirja näol on kinkinud. Ikka ja jälle peab kirik endale meelde tuletama, milleks ta on ellu kutsutud ja kes talle ülesande andnud. Kiriku kohtumisest väljaspool oleva inimesega ning nende vahel sõlmitud suhtest saab misjonaarne sündmus alles siis, kui kirik hoiab silme ees oma eripära Jumala ja inimkonna vahel. Häid suhteid on võimalik luua ka väga ilmalike ja inimesi köitvate tegevustega, ent kui need tegevused pole sisustatud Jumala sõnast lähtuva kiriku ülesandega ristida ja õpetada, ei saa neid pidada misjonisündmusteks.

Misjon on ja jääb suhteid loova Jumala tööks, mida vahendavad sõna ja sakramendid. Jumala kutsuv ja läkitav töö avaldub koguduse usus ja elus: preestri ametis ning jumalateenistuses, sakramentide kasutamises, hingehoius, diakoonia ning kõikide kristlaste üldise preesterluse teenimise töös.

1.2. Misjoni piibellikud ja teoloogilised alused

Jumala misjon Vanas Testamendis

Vana Testamendi misjonaarne sõnum ei esine mitte niivõrd verbaalses kuulutuses, vaid elus ja kogemustes Jumala tunnistajana. Pärast pattulangemist küsib Jumal Aadamalt: “Kus sa oled?” Sellest saab nähtavaks Jumala misjon ehk missio Dei, mis üksiti näitab meile, et Jumal astus esimesena sammu inimesega kohtumise suunas.

Samuti märkame mitmete esiisade ja prohvetite elus misjonitegevust ja mõtteviisi. Näitena võib nimetada Aabrami kutsumist ja läkitamist (1 Ms 12-13). Psalmides räägitakse enam kui 175 korral

misjonist ja misjonaarsest tegevusest, mis on suunatud kõigile maailma rahvastele. Misjonimeelset mõtteviisi leiame näiteks psalmides 2, 33, 66, 67, 72, 96, 98, 100, 117, 145.

Teised misjoni tähtsamad lähtekohad Vanas Testamendis

- Jumala ja inimese kohtumine (1 Ms 1:27-31)
- Valik ja kutse (Jr 1:4-10)
- Tootus ja täitumine (5 Ms 34)
- Üleilmne ja lokaalne (universaalne ja partikulaarne) misjon (Js 60:1-11)
- Misjoni suunad: sise- ja välismisjon (tsentripetaalne ja tsentrifugaalne) (Js 49:1-3)

Eeskujud ja mudelid

- Usuisa Aabraham (1 Ms 12:1-8)
- Jumala armastus kuulub samuti paganarahvastele (5 Ms 10:18-19)
- Kannatav Issanda teenija (Js 53)
- Vastakaid mõtteid tekitab Joona lugu (Jn 1:1-3)
- Võitlus monoteismi õigustuse eest (1 Kn 18:21-39)

Jumala misjon Uues Testamendis

Uues Testamendis saab Jumala misjon avalikuks Jumala sõna läbi kutsumises ja läkitamises. Jumal mitte ainult ei kõnelenud erinevate inimestega, vaid sai ise Sõnaks, sai inimeseks oma Pojas Kristuses Jeesuses. Jeesuse kuulutuse keskpunktis on õpetus Jumala riigist, milles sisaldub nii käesolev hetk kui ka eshatoloogiline aspekt.

Läkitades tegutseb Jumal Isa, Poja ja Püha Vaimuna. Ülestõusnud Kristuse antud misjonikäsk on klassikaline näide misjoniülesandest, mida täitsid apostlid ja pärast neid kirik — ristides, õpetades ja toetudes usule Kolmainu Jumalasse. Ülesanne puudutab kõiki kogudusi ja kõiki kristlasi, et evangeelium Kristuse ristist ja ülestõusmisest saaks kuulutatud kõikidele rahvastele.

Jeesuse õpetuse ja kuulutustöö aluseks oli usk läkitavasse Jumalasse. Näiteks Luuka evangeeliumi järgi on läkitajaks Issanda Vaim, kes on Jeesuse “läkitanud kuulutama vaestele rõõmusõnumit” (Lk 4:18-19).

Johannese evangeeliumis tuleb aga tugevalt esile Kolmainu Jumala isikutevaheline side ja koostöö, mille mõte kinnitab läkitamise jätkumisest kirikus: “nii nagu sina (Isa) läkitasid minu maailma, läkitan ka mina nemad (jüngrid, järgijad) maailma /---/ Aga ma ei palu üksnes nende eest, vaid ka nende eest, kes nende sõna läbi hakkavad minusse uskuma” (Jh 17:18-21).

Teised misjoni tähtsamad lähtekohad Uuest Testamendis

- Jumal on läkitaja: Isa, Poeg ja Püha Vaim (Jh 14:26; 16:5-8)
- Poja läkitamine kui tippsündmus (Jh 17:1-5, 18-19)
- Püha Vaimu läkitav töö (Lk 24:44-49, Ap 13:1-3)
- Üleilmne tunnistamise ülesanne: Isa läkitas oma Poja maailma päästjaks (1 Jh 4:14)

Kiriku ja kohaliku koguduse misjoni ülesannet rõhutavad kirjakohtad

- Jeesus läkitab oma jüngrid (Lk 10:1-8, Ap 11:19-21)
- Misjonikäsk — ristimisõpetus (Mt 28:5-8, 16-20)
- Kogudus on läkitatud maailma (1 Jh 4:9-16)
- Oleme Jumala kaastöölised (1 Kr 3:6-11)

Jeesuse antud misjonikäsk

Neljast evangeeliumist ja Apostlite tegude raamatust tõstame esile järgmised põhilised misjoni aluseks olevad kirjakohtad. Jäägu meid kiriku misjonistrateegia dokumendis saatma Issanda Jeesuse sõnad ja läkitus evangeeliumi kuulutamiseks ja maailma minemiseks.

- **Matteuse evangeelium 28:18-20**

Jeesus ütleb: Minule on antud kõik meelevald taevas ja maa peal. Minge siis, tehke jüngriteks kõik rahvad, ristides neid Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse ja õpetades neid pidama kõike, mida mina olen teil käskinud! Ja vaata, mina olen iga päev teie juures ajastu lõpuni.

- **Markuse evangeelium 16:15-16**

Jeesus ütleb: Minge kõike maailma, kuulutage evangeeliumi kogu loodule! Kes usub ja on ristitud, see päästetakse, aga kes ei usu, mõistetakse hukka.

- **Luuka evangeelium 4:18-19**

Jeesus ütleb: Issanda Vaim on minu peal, seepärast on ta mind salvinud. Ta on mind läkitanud kuulutama vaestele rõõmusõnumit, kuulutama vangidele vabakslaskmist ja pimedatele nägemist, laskma vabadusse rõhutuid, kuulutama Issanda meelepärast aastat.

- **Luuka evangeelium 24:47-48**

Jeesuse nimel peab kuulutatama meelearandust pattude andeksandmiseks kõigi rahvaste seas, alates Jeruusalemmast. Teie olete nende asjade tunnistajad.

- **Johannese evangeelium 20:21-23**

Jeesus ütleb: Rahu teile! Nõnda nagu Isa on läkitanud minu, nõnda saadan ka mina teid. Kui ta seda oli öelnud, puhus ta nende peale ja ütles neile: Võtke vastu Püha Vaim! Kellele te iganes patud andeks annate, neile on need andeks antud, kellele te patud kinnitate, neile on need kinnitatud.

- **Apostlite teod 1:8**

Jeesus ütleb: Te peate olema minu tunnistajad Jeruusalemmas ja kogu Juuda- ja Samaariamaal ning ilmamaa äärteni.

2. KIRIKU MISJON ÜHISKONNA ARENGUVOOLUS

2.1. Eesti muutuste keskel: lähiajalugu

Nõukogude aeg tähendas luterlikule kirikule rahvakiriku staatuse järk-järgulist kaotamist. Kui 1917. aastal Tartus toimunud I Kirikukongressil pandi alus Eesti Evangeeliumi Luteri Usu Kirikule kui vabale rahvakirikule, ning sellele järgnenud iseseisvuse perioodil läbis kirik dünaamilise arenguprotsessi, siis alates Teise maailmasõja algusest oli kirik olukorras, mida iseloomustas süvenev riigipoolne surve, repressioonid ja kitsendused. Mitmete teiste kiriklike organistsioonide kõrval suleti ka Eesti Misjoni Selts, mis oli asutatud 1919. aastal.

Ehkki okupatsioonieelsel perioodil polnud kiriku positsioon ja roll ühiskonnas võrdväärne olukorraga teistes Skandinaavia riikides, muutis nõukogude aeg radikaalselt rahva igatsust kiriku ja vaimuliku elu järele. Seetõttu polnud okupatsioonijärgsel ajal, 1991. aastal Eesti ühiskond enam valmis tunnustama kirikut kui ühiskonna loomulikku osa. Usuline mahajäämus, ebapiisav ettevalmistus ning aastakümnete pikkuse pideva negatiivse hoiaku inimestesse süstimine valmistasid ette kõva pinnase, mille tõttu on täna raske kaotatud taastada. Kirik oli nõukogude ajal laiemast avalikkusest välja arvatud, kombestik kahanes märkimisväärselt miinimumini, sisaldades eneses ehk jõulude-aegset kirikuskäimist, vanemate inimeste puhul kiriklikku matust ning osalemist surnuaiapühadel.

Nõukogude aja alguseks, 1940. aastal, polnud välja kujunenud kirikut toetavat sidet religiooni ja rahvusluse vahel — vähemalt mitte sellises ulatuses nagu see esines Leedus ja Poolas. Luterlik kirik oli eestlaste teadvuses ennekõike seotud baltisakslusega. Seda sidet rõhutas hilisem nõukogude poliitiline propaganda väga oskuslikult. Eesti taasiseseisvumise järel oli kirikusiseselt olulisim probleem harjumatus tegutseda vabanenud ühiskonnas selle täisväärtusliku ning võrdväärse liikmena. Samas omandas kirik okupatsiooniaegses vaenulikus keskkonnas ellujäämiseks hädavajalikke oskusi, millest on tänases, üldiselt kristliku usu suhtes ükskõikses, aga osalt ka neotesistlikus ja antiklerikaalses ühiskonnas, kindlasti kasu. Näiteks kongregatsionalism, mille tulemusena kasvas koguduste iseseisvus. Viimane võimaldas kogudustel olla sõltumatu valitsevale riigivõimule vägivaldselt allutatud kiriku keskvalitsusest, sõltudes selle asemel rohkem kohalikust kogukonnast.

Välise surve ja vaenamise tingimustes õpiti kirikutööd tegema väga kitsastes oludes ja nappide vahenditega. Sel kombel toimus misjonitöö ränkades Siberi laagrites, kus kuulutustööd teiste küüditatute seas ei unustanud Jumala ustavad sulased Harri Haamer, Priit Rannut, Elmar Salumaa, jt. Läände emigreerunud pastorid olid võõrsil meie rahvuskultuuri hoidjad ja kandjad ning laiali pillutatud eestlaste kiriku elu tugisambad. Kodumaal jätkus okupatsiooni ajal mitmetel vaimulikel ja kristlastel, riskides sageli nii oma elu kui vabadusekaotusega, julgust paljundada vaimulikku kirjandust ning olla kontaktis Eestisse saadetud Piiblite toojatega. Usulist äratustööd tehti palvetundides, eri paigus peeti kuulutusnädalaid, sageli koguneti salaja kodusse. Usuasjade voliniku loaga võisid kirikuõpetajad jutlustada teistes kogudustes. Pikema pausi järel jätkati 1980ndatel kirikumuusikapäeva traditsiooni, elustus lastetöö tegemine ning noortelaagrite korraldamine.

Okupatsiooni ajal liiguti oma tegevuses pigem pealesunnitult riigikiriku staatusest kaugemale, vältimaks olukorda, kus oli oht jõuda riigikiriku staatusesse kirikuvaenulikus riigis. Hiljem kujunesid selle liikumise tõttu tekkinud arusaamad kirikule omakorda takistuseks, kui taasiseseisvumis-perioodil püüti oma positsiooni ühiskonnas taastada.

Koguduste majanduslik baas oli nõrk. Sellest tulenes sakraalhoonete, nii kirikute kui palvemajade halb seisukord. Harjumatus näha kirikut majanduslikult aktiivse ja tegevana pärssis okupatsiooni lõppedes kiriku võimet asuda majanduslikku olukorda aktiivselt ja oskuslikult parandama.

Nõukogude ajal oli võimalik omandada teoloogilist ja usulist haridust piiratud tingimustes ja ulatuses. Tavakodanikel puudus võimalus omandada kallutamata teadmisi religioonist, kirikust ja usust. Ehk just seetõttu oli 1970ndateks aastateks kirik kujunenud paigaks, mis koondas teisitimõtlejaid, ning mis ainsa

organisatsioonina kandis nõukogude süsteemist erinevat ideoloogiat. See oli ühtlasi üheks mõjuteguriks, mis taasiseseisvumisel lisas kirikule autoriteeti. Teisena tuleb esile tuua asjaolu, et inimeste jaoks, kes polnud isiklikult kogenud kiriku seotust baltisakslusega, andis täiendava motiivi kirikusse pöördumiseks luterliku kiriku sidumine 1920.—1930. aastate Eesti Vabariigi ehk vaba Eestiga. Seda autoriteeti on taasiseseisvumise järel teatud määral kärpinud nii mälestustele kui ajaloolisele uurimistöole toetudes kujunenud arusaam, et kirik oli sunnitud tegema nõukogude perioodil mitmel juhul koostööd valitsevate võimudega.

Okupatsioonijärgsel ajal taaselustus rahvakiriku idee, vaimulikud ja koguduste juhid osalesid aktiivselt vabadusliikumises ning paljud olid kaasatud Muinsuskaitse, Rahvarinde, Ülemnõukogu kui ka kohalike omavalitsuste töösse. Samuti ilmestas 1990ndate algusaastaid kiriku liikmeskonna hüppeline kasv ja kiriku ühiskondliku tegevuse aktiveerumine. Liikmeskonna tõus oli pigem seotud kiriku institutsiooni ja kiriku kui ühiskondliku organisatsiooni tähtsustamise kui religioosse ärkamisega. Juba 1990ndate keskpaigaks oli aktiivsuse langus märkimisväärne ning nii ristitute, konfirmeeritute kui ka liikmeannetajate arv hakkas järk-järgult vähenema.

2.2. Kiriku uus globaalne tegevuskeskkond

Püüdes määratleda kiriku uut globaalset tegevuskeskkonda, tuleb tähelepanu pöörata mõnedele Euroopa Liidu liikmesriikides aset leidvatele religiooni puudutavatele suundumustele ning nende kajastumisele Eestis.

Esimesena olgu esile toodud **sekularism**, mis märgib mõistena arusaama, mille kohaselt riigi ja religiooni institutsioonid on teineteisest lahutatud. Jälgides viimaste aastate religiooni väljendusvabadust puudutavaid arenguid Euroopa Liidu liikmesriikides, tuleb tõdeda, et religiooni püütakse tõrjuda ühiskonna avalikust ruumist üha enam üksikisiku privaatsfääri. Näitena võib nimetada islami usutavadega seotud naiste riietumiskombeid ning selliste tavade teostamisele seatud piiranguid liikmesriikide seadusandluses (Prantsusmaa, Saksamaa, jt). Euroopas leviva islami tavatute usukommete vastu suunatud meetmed on paraku toonud võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamisel kaasa aga ka suuna Euroopa riikides levinud kohalike usutavade (kristluse) tõrjumisele.

Nende protsessidega haakub paratamatult sekularisatsioon kui usuliste institutsioonide tähenduse ja tähenduslikkuse vähenemine ühiskonnas. Põlis-eurooplaste seas on juba täheldatav religioosse sotsialiseerimise vähenemine. Sarnane protsess, kus põliselanikkonna seosed religiooniga vähenevad ning kus mitte-põliselanikkonna identiteedis on religioonil oluline roll, on täheldatav ka Eestis.

Teisena tuleb nimetada **uus-ateismi** — teiste sõnadega uut religioonivaenulikkust —, mis näeb religiooni inimkonnale ohtliku nähtusena, mille vastu tuleb võidelda. Nii võib uus-ateismist kõnelda kui uuest nõukogude ajal laialt levinud ning propageeritud teadusliku ateismi vormist. Uus-ateistlikud religioonikäsitlused lihtsustavad religiooni kui nähtust, rõhutades religiooni negatiivseid ilminguvorme ning esitades religioonist ning religiooni institutsioonidest negatiivselt lihtsustatud pilti. Nii nagu varasemad ateismi vormid, mõistab ka uus-ateism teadust kui inimkonna vabastajat religiooni ahelatest.

Kaasajal ei saa mööda vaadata **meediast** ning selle mõjust elanikkonna igapäevasele elule. Viimaste aastate jooksul on kirikuelu kajastamine meedias olnud enam-vähem stabiilne. Jätkunud on jumalateenistuste ülekanded Eesti Televisioonis, saatesari “Ajalik ja ajatu”, kristlikku sõnumit on edastanud Eesti Kristlik Televisioon interneti lehekülje ning saadete “Riskigrupp”, “Aita inimest” ja “Teeliste kirikud” abil. Eesti Raadios kõlavad hommikupalvused, jumalateenistuste ülekanded, “Kirikuelu” saade. Eestis tegutsevad kristlikud radiojaamad Pereraadio, Raadio 7 ja Kuresaare Pereraadio. Kristliku sõnumi edastamiseks kasutatakse võimalust teha kaastööd Eesti suuremate ajalehtede ning internetiväljaannetega.

Kirik peab leidma vastuse küsimusele, kui palju pöörata tähelepanu kristlikule meediale ja kui palju osaleda n-ö põhivoolumeedias. Tänapäeva reaalsus on, et tele- ja radiokanalid vähendavad oma religioonisaadete mahtu. Siinkohal tasub ehk tähelepanu pöörata kõnealuse sammuga kaasnevatele

põhjendustele, et religioonist kõneldakse ka teistes saadetes jne. Need põhjendused sarnanevad aga üldhariduskoolide usundiõpetuse vastastele väidetele, et religiooni saab käsitleda ka teiste õppeainete raames.

Meediamaaastikul on kindlasti üheks globaalseks Eestis kajastuvaks muutuseks nn **internetistumine**. Suurem osa elanikonnast on ühedatud kogu maailmaga, kasutades rohkeid veebipõhiseid võimalusi, omades kodulehte, kontosid Facebookis või Twitteris, osaledes foorumites. Paljud eluvaldkonnad — nagu kindlustused, reisibürood, ajalehed, jt — on kolinud interneti avarustesse, tulles selle sammuga potentsiaalsetele klientidele lähemale. Siinjuures on aga kirikute jaoks saanud peamiseks küsimuseks, kuidas ja millega uus, piiramatu inforuum täita, et see oleks eesmärgipärane ja kättesaadav kõigile.

Kirikutel tuleb kaasajal senisest rohkem pöörata tähelepanu **koostööle riigiga**. Euroopa Liidu Lissaboni lepingu artikkel 16c sätestab, et Liit austab ega piira ühtegi staatust, mis siseriikliku õiguse kohaselt on liikmesriikides olevatel kirikutel, usuühendustel ja -kogukondadel. Liidul on kohustus nende kirikute ja organisatsioonidega pidada avatud, läbipaistvat ja korrapärast dialoogi. Nii jätab Lissaboni lepe riigi ja kiriku vaheliste suhete kujundamisel liikmesriigile suhtelisest vabad korraldusvormid ning annab usuühendustele põhimõttelise võimaluse dialoogiks nii Euroopa Liidu kui selle liikmesriikidega. Selle protsessi kajastuseks võib Eesti kontekstis pidada Eesti Vabariigi Valitsuse ja Eesti Kirikute Nõukogu vahel sõlmitud ühishuvide protokolli ning ka Eesti Vabariigi Valitsuse ja Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku ühiskomisjoni tegevust.

2.3. Misjonitöö olukord aastaks 2010

Eesti taasiseseisvumise järel on EELK koguduste misjonitööd kujundanud nii nõukogude aeg kui ka üldised globaalsed muutused. Misjonitöö põhilisteks tegevuskohtadeks on jätkuvalt kohalikud kogudused. Tõhusamad misjonikanalid on vaimuliku suhe inimestega, koguduseliikmete suhe mitteliikmetega, jumalateenistuslik elu ning iga kristlase isiklik eeskuju.

Pärast 1990ndatel toimunud kiriku liikmeskonna ja talituste arvu lühiajalist hüppelist kasvu on need näitajad stabiliseerunud võrdlemisi madalale tasemele. Koguduste avatus ja aktiivsus on varieeruv ja oleneb suures osas koguduse õpetaja misjoninägemusest. Paljud kogudused maadlevad majandusraskustega ja vaimulikkond on ülekoormatud mitme koguduse eest hoolitsemisega või on sunnitud koguduses töötama vaid osalise tööajaga. Väheste ressursside jagamine ajalooliste, mõnikord praegusest asustusest eemale jäänud pühakodade ülalpidamise ja kogudusetöö aktiivse laiendamise vahel tekitab pingeid. Leidub ka julgustavaid näiteid, kus koguduse avatus ja tegutsemine nii kodukandis kui väljaspool Eestitki elavate inimeste heaks on saanud õnnistuseks ka oma koguduse elule ja kasvamisele. Näitena tõstame esile Mustamäele rajatud koguduse ja Saku kuulutuspunkti tööd, aga ka Pärnu Eliisabeti koguduse jõulupakkide saatmise Marimaale.

1997. aastal asutas kirikuvalitsus EELK Misjonikeskuse edendama misjonitööd nii Eestis kui ka välismaal. Misjonikeskus on soovinud olla kogudustele toeks usus kindlate ja tunnistavate kristlaste kasvatamisel ning aidata üheskoos korraldada kuulustööd. Tegevuse märksõnadeks on aastate jooksul kujunenud **koolitamine, kuulutamine, läkitamine, misjonikasvatus ja diasporaatöö**.

Koolitused on suunatud põhiliselt koguduste ilmikliimetele ja kaastööliste, nagu Kiriku Kaastööliste koolitus ja kogudusekool “Kasvuaeg”. Aastal 2005 alustanud raadiopiibliõppekursus “Piibel kaanest kaaneni” toob kristlike radiojaamade vahendusel põhjaliku ja süstemaatilise piibliõpetuse otse koju. Õpetused on saadaval pärast eetrisolemist ka CD-plaatidel. Kristlust tutvustav seminar “Credo” pakub kogudustele abi uute liikmete haaramiseks või leeriõpetuse süvendamiseks. Suveseminar on suunatud koguduste vaimulikele ja kaastööliste.

Kuulustöös on juba keskuse asutamisest peale teeninud kaasa Misjonikoor, mille helikandjad ja DVD on samuti omamoodi kuulutajad. Taasiseseisvumise lävel korraldatud esimeste missiote järel on aasta peaürituseks kujunenud misjonipäevad, mida on korraldatud koostöös erinevate praostkondadega. Sama ürituse raames toimub ka misjonikonverents. Oktoobri 4. pühapäeval kutsutakse kõiki EELK

kogudusi pidama misjonipüha ja tegema korjandust misjonitöö toetamiseks. Piiblibussi projekt (1997—2004) andis hea kogemuse kontaktide loomiseks väljaspool kirikut olevate inimestega. Uueks suviseks misjonitöö vormiks on kujunenud Nelja Tuule ristirännak. Veel on korraldatud koostöös kogudustega mitmesuguseid väiksemaid kuulutusüritusi, misjonitunde, misjonäride külastusi. Misjonikeskus toetab ka uute koguduste rajamise projekte, nt Mustamäel ja Sakus.

Koostöös Soome misjoniorganisatsioonidega on võimalik misjonipõllule läkitada uusi misjonäre, kelle toetuseks on välja kujundatud tugikoguduste võrgustik. Tugikogudustes on keskseks ühenduslülilik koguduse, misjonäri ja Misjonikeskuse vahel olnud vabatahtlik misjonisekretär. Tugikoguduse võrgustikku kuulub 13 kogudust. Viimasel ajal on just välismisjoni teemal alanud viljakas koostöö Eesti teiste evangeelsete kirikute misjonikeskustega, mille tulemusena toimuvad Tallinnas igakuised oikumeenilised misjonikohvikuõhtud ning ühiselt koostatakse misjoni seinakalendrit, mis tutvustab Eestist läkitatud misjonäride tööd erinevate rahvaste juures.

Misjoniajakiri Misjonifailid, raadiosaated “Meie misjon” ja “Hõimurahvaste aeg” ning koostöö erinevate võrgustike ja meediakanalitega mängivad olulist rolli misjonikasvatusel. Tulevikus on kavas laiendada sotsiaalse meedia suunas.

Kogudustes kasutatakse erinevaid, nii võimalikke kui ka võimatuid lähenemisviise, kuidas ja mil viisil misjonitööd korraldada ja teostada. Enamasti peetakse kõike — jumalateenistused, ametitalitused, laste-, noorte- ja leeritöö, kirikukontserdid, hardushetked, jt — misjonitööks. Ka kiriku igal ajal avatud olemist loetakse misjonitööd soodustavaks tegevuseks ning hõlbustavaks kontaktide loomisel teelistega. Teised misjonitööd toetavad tegevused on mh advendiküünla süütamine, kihelkonnapäevad, jõululaulude kontserdid, emadepäeva koosviibimised, kohaliku omavalituse poolt korraldatud ettevõtmised, kuhu vaimulik on palutud sõna võtma, suhted koolidega, koostöö kultuurimajadega, oikumeenilised jumalateenistused. Mitmed vaimulikud peavad parimaks misjonitöö võimaluseks kodukülastusi, koduse armulaua jagamist, hardushetki, palvusi suurüritustel ja kuuluspunktidel. Kõigile avatud jumalateenistusi on peetud erinevates tervisekeskustes, hooldekodudes, koolkodudes ja rahvamajades. Rohkelt on kogudustes panustatud interneti kodulehtede arendamisse, kristlikke mõtisklusi avaldatakse kohalikes ajalehtedes, maapiirkondades on väga hinnatud raadiojumalateenistused. Viimastel aastatel on Saarte, Viru ja Võru praostkonnad korraldanud misjonikonverentse, millesse on kaasatud ka kristlasi teistest konfessioonidest.

Välismisjonisse panustamisel on eestlastel enam kui 200aastane ajalugu, kuigi misjonitöö oli nõukogude ajal pärsitud. 19. ja 20. sajandil läkitati eestlasi misjonitööle koostöös Inglise, Saksa ja Soome misjoniseltsidega, põhiliselt sihtkohtadeks olid Aafrika, India ja Hiina. Taasiseseisvumise järel on EELKst läkitatud saadikud töötanud Venemaal, Keenias ja Kaug-Idas.

Okupatsiooni ajal lõhenes EELK kaheks iseseisvaks kirikuks. Välis-Eesti kirikusse mitte kuulunud EELK nelja diasporaakoguduse teenimist on seni koordineerinud Misjonikeskus. Riias, Petseris, Peterburis ja Helsingis toimuvad jumalateenistused regulaarselt. Aeg-ajalt on jumalateenistusi peetud Moskvas, Vilniuses ja Ülem-Suetukis. Peterburis ja Helsingis on õpetaja kohapeal, mujal käivad teenimas erinevad EELK vaimulikud. 2010. aasta novembris toimunud EELK ja E.E.L.K. ühinemise järel tegutseb märkimisväärne osa EELK kogudustest väljaspool Eestit, mis on loonud uue olukorra diasporaatöö korraldamiseks.

Sügisel 2010 töötas EELKs 13 välismisjonäri, kes tegutsevad peamiselt üldkiriklikes asutustes või kiiresti arenevate piirkondade kogudustes töö käivitajate- või edendajatena. Põhiliselt Soome ja Norra misjonäride panus EELK misjonitöösse on olnud suur.

3. VISIOON JA MISSIOON

3.1. Visioon: misjonitöö aastal 2017

EELK misjonitöös lähtume Kolmainu Jumala misjonist, mille kohaselt Jumal kutsub ja läkitab inimesi oma sõna läbi. Kirik kui Jumala misjoni kandja on saanud väe Pühalt Vaimult ja on Kolmainu Jumala kaastööline uute kristlaste sünnitamisel ja õpetamisel. Kirik edendab Eesti kultuurilist ja rahvuslikku järjepidevust ning kristlikku kasvamist, hoides evangeeliumi sõnumit ajakohase ja arusaadavana.

1. Kirik on ühiskonna usuliste ja kõlbeliste väärtuste kujundaja ja kandja.
2. Kirik motiveerib ja toetab misjoni eesmärgi esilpidamist koguduste kõigis tegevusvaldkondades ja kutsub uusi inimesi kogudusega liituma.
3. Kirik hoiab ja hoolitseb oma töötajate ning liikmete eest.
4. Kirik pöörab tähelepanu uue põlvkonna kasvatamisele ja kaasamisele kirikuellu.
5. Kirikus on märgatavalt suurenenud Eestist tulevad annetused, on suurenenud koguduste ja annetajate huvi misjonitöö vastu.
6. Kirikul on aktiivne ühendus omavalitsuste ja riigiga.
7. Kirikul on aktiivne side ja arenev koostöö partneritega Eestis ja välismaal.
8. EELK on ustav palvetav kirik kogu maailma misjoni eest.

3.2. Missioon aastateks 2011—2017

Mt 28:18-20: Minge siis, tehke jüngriteks kõik rahvad, neid ristides Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse, ja õpetades neid pidama kõike, mida mina olen teil käskinud! Ja vaata, mina olen iga päev teie juures ajastu lõpuni.

EELK missiooniks on täita Kristuse misjonikäsku, olles hooliv, avatud, ühendav ja aktiivne.

3.3. Misjonitöö põhiväärtused

Me väärtustame **pühadust**. Jumala kohalolek väljendub seletamatus väes, millest saadakse osa ilmutuse ja palve kaudu.

Me väärtustame **Kristuse-kesksust**. Kirik kuulutab, koolitab, läkitab ja tunnistab Kristust, et inimesed jõuaksid hingeõndsusele. Sõna ja sakrament on jumalateenistusliku elu keskne sisu. Kuulutamine, tunnistamine ja Sõna elavaks elamine on kristlase elu keskne sisu.

Me väärtustame **osadust**. Koguduseliikmetel on side Jumalaga, vaimulikuga ja omavahel. Kiriku ühtsus sünnib osadusest Jumala ja üksteisega.

Me väärtustame **hoolivust**. Me oleme näoga inimese poole, me näeme, kuuleme, märkame, aitame ja armastame inimest.

Me väärtustame **nähtavust**. Me oleme ühiskonnas nähtavad ja kuulutame oma eluga Kristust ja teenime kaasinimesi.

Me väärtustame **avatust**. Oleme avatud uutele inimestele, ideedele, hoides ja kandes luterlikku traditsiooni.

Me väärtustame **aktiivsust**. Kirik innustab ja kaasab inimesi oma missiooni täitmisesse. Aktiivsetel Kristuse kuulutajatel ja tunnistajatel on järgijad.

4. MISJONITÖÖ ÜHISOSA JA PARTNERID

4.1. EELK ja Misjonikeskuse arengukavade misjonitöö ühisosa

EELK arengukava misjonivaldkonnas on esile toodud, et kirik peab tegelema misjoniga senisest rohkem. Tõhusad misjonikanalid on vaimuliku suhe inimestega, koguduseliikmete suhe mitteliikmetega, jumalateenistuslik elu ning iga kristlase isiklik eeskuju. Täiendavate vahenditena nimetatakse veel trükimeediat, kirjandust, interneti, raadiot, televisiooni, erinevaid misjoniüritusi. Misjonikeskuse arengukava lisab kiriku arengukavas nimetatutele juurde koolitamise, kuulutamise, teavitamise, misjonikasvatuse ja diasporaatöö vajalikkuse.

Misjonitöö efektiivsus kogudustes sõltub paljuski kohaliku vaimuliku misjonimeelsusest ning koguduseliikmete misjoni olemuse ja eesmärkide mõistmisest. Misjoneeriva vaimuliku väljakujunemine kestab kogu vaimuliku kujunemise aja. EELK haridussüsteemil on keskne roll misjonaarse mõtlemise ja praktiliste oskuste arendamisel, vaimuliku misjonimeelsuse kujunemisel ning koguduseliikme kui ilmi-töötajana kasvamisel. Üldkiriklikult on tähtis, et iga kristlane tajub oma ülesannet misjonipõllul.

EELKs soovitakse laiendada kiriku tegevust ning rajada kuulutuspunkte ja abikirikuid. Hiljem võivad rajatud kuulutuspunktidest välja areneda iseseisvad kogudused. Misjonitöö efektiivsemaks teostamiseks peaks kujunema suurem sidusus ning koostöö koguduste ja allasutuste vahel.

Toome esile EELK ja EELK Misjonikeskuse arengukavade ühised misjonitöö tegevussuunad, mis julgustavad meid misjonitöös tegelema järgmiste teemavaldkondadega.

Koguduseliikmete misjonimeelsuse kasvatamine. EELK arengukavas on esile tõstetud koguduse õpetaja ülesanne pidevalt innustada koguduseliikmete misjonaarset mõtteviisi. Koguduseliikmete innustamisele aitavad kaasa aktiivne jumalateenistuslik elu ja erinevad misjoniüritused. EELK Misjonikeskuse arengukava toob koolitamise valdkonnas esile koostöös vaimulikega koolituste korraldamise: “Kasvuaeg”, “Credo” kursus, Kiriku Kaastööliste koolitus, nii vaimulikele kui ilmikutele suunatud suveseminar. Koostöös EELK Usuteaduse Instituudiga korraldatakse ilmi-kõnakuulutajate väljaõpet ning täiendõpet.

Vaimulike misjonimeelsuse kasvatamine. EELK arengukava paneb rõhku vaimulike misjonimeelsuse ja praktiliste oskuste arendamisele vaimulike ettevalmistusperioodist alates ning edasipidi toetavad seda pidev täiendõpe, supervisioon ja hingehoid. EELK Misjonikeskus näeb siinkohal ette koostööd EELK Usuteaduse Instituudiga, et kasvatada misjoniteaduse valdkonnas nii magistri- kui ka doktorikraadiga teolooge.

Peretöö arendamine. Misjon algab perekonnast, kus vastutusrikas roll on lapsevanemal, vanavanemal ja ristivanemal. Kiriklik abi peab misjonikasvatust toetama, kuid ei saa seda asendada. Misjonikeskus korraldab koostöös EELK Laste- ja Noorsootöö Ühendusega kristlikke perelaagreid.

Kiriku kui palvekoja identiteedi rõhutamine. Kirik on palvekoda, kus inimene suhtleb Jumalaga ja on osaduses kogudusega. Kirikusse tulijaid õpetatakse palvetama.

Kirikliku tegevuse tutvustamine kaasamise kaudu. EELK arengukava rõhutab jumalateenistustele ja teistele kiriklikele üritustele kogudusse mittekuuluvate isikute kaasamist. Kirikut populariseeritakse praktikabaasina (pedagoogid, muusikud, ajaloolased jt), kutsutakse kaasa teenima koolikollektiive, lastegruppidele tutvustatakse pühakoda, kirikumuusikat ja oreli. Tehakse eeltööd oreliõppe sisseviimiseks lastemuusikakoolide õppekavadesse. Misjonikeskuse arengukava näeb ette korraldada koostöös praostkonade ja kohalike omavalitsustega misjonipäevi, kaasates ettevõtmisesse võimalikult palju kohalikku potentsiaali, selleks et ühistevgevusest sünniks positiivne kogemus ja julgus suuremate kuulutuseesmärgiga ürituste korraldamiseks.

Kirjastustegevus. Üldkiriku arengukava peab väga oluliseks mitmekülgse ja erinevale lugejaskonnale suunatud kristliku kirjanduse ja materjali olemasolu ja kättesaadavuse tagamist. Kogudustel on soovitatav

arendada ja edendada koguduse raamatukogu, tellida ajalehte Eesti Kirik ja muud vaimulikku kirjandust avalikesse raamatukogudesse. Laiendatakse audio-, video- ja internetivaldkonda. Misjonikeskuse prioriteetide hulka kuuluvad vaimuliku muusika produtseerimine, piibliõppesarja “Piibel kaanest kaaneni” levitamine, Kirikute Maailmaliidu väljaande “Mission in Context” tõlkimine ja trükkimine, Luterlike usutunnistuskirjade väljaandmine.

Avalikkussuhete arendamine. Iga kogudus kasutab süstemaatiliselt erinevaid infokanaleid, kajastamaks adekvaatselt oma tegevust.

Internetiteenuse arendamine. Kiriku tutvustamisel võetakse kasutusele avalikud keskkonnad ja sotsiaalvõrgud (YouTube, Orkut, Facebook jt), võetakse kasutusele veebipõhised teenused (videolaenus, piibliõpe, koolitus, jt). Saatesarja “Piibel kaanest kaaneni” piibliõppesarja materjalide levitamine e-keskkonnas.

Misjonitöö arendamine väljaspool Eestit. Kirikuliikmeid kutsutakse üles olema aktiivsed misjonärid, sealhulgas julgustatakse neid osalema misjonäride koolitustel ja minema misjonitööle ka väljaspoole kodumaad. Oluline on laiendada tugikoguduste võrgustikku ja korraldada misjonisekretäride juhendamist. EELKs töötavad välismisjonärid on efektiivselt rakendatud. Rahvusaaslaste toetamiseks on oluline teenida diasporaakogudusi.

4.2. EELK misjonitöö partnerid

Eestis

EELK kogudused, vaimulikud, ilmiktöötajad, vabatahtlikud. Ilmiktöötajate ettevalmistusega tegelevad kõik kiriku allasutused, teaduslikku õpet korraldab EELK Usuteaduse Instituut. Koostöös partneritega pakub Misjonikeskus misjonialaseid koolitusi ja täiendõpet nii kogudustele, vaimulikele kui ilmiktöötajatele. Sõnakuulutajate ettevalmistust on võimalik teostada ühtse programmi abil, mille eest vastutavad Misjonikeskus ja EELK Usuteaduse Instituut.

SA EELK Usuteaduse Instituut. Misjoniteadus tasemeõppes ja kutseõppes. Koostöös Misjonikeskusega viiakse läbi koolitusi ilmiktöötajatele. Väljundina nimetame misjoni akadeemilist poolt, eestikeelsete materjalide koostamist nii õppijale kui kiriku töötajale. Aidatakse kaasa misjonimeelsuse- ja valmiduse kujunemisele.

SA EELK Misjonikeskus. Misjonikeskus on oma tegevuses lähtunud põhimõttest olla kogu kiriku misjonit arendav ja toetav sihtasutus. Misjonikeskuse eesmärgiks on motiveerida ja toetada misjoni esilpidamist koguduste ja allasutuste kõigis tegevusvaldkondades.

SA Ajaleht Eesti Kirik. Ajaleht on suunatud kiriku töötajale ja ka laiemale ühiskonnale, kellel osadus Jumalaga on nõrk või puudub.

SA EELK Laste- ja Noorsootöö Ühendus. Uue põlvkonna kasvatamine ja kaasamine kirikuellu.

SA EELK Laagrikeskus Talu. Kõigi koguduste ja töötajate töövahend ning avatud misjonitöö, leerikooli, lastelaagrite, täiskasvanute ja vanurite laagrite korraldamiseks.

Kristlikud raadiojaamad. Pereraadio, Raadio 7 ja Kuressaare Pereraadio — kõigis raadiojaamades on kuuldav piibliõppesari “Piibel kaanest kaaneni”. Pereraadios kõlab EELK Misjonikeskusest ja luterlikust misjonist kõnelev saatesari “Meie misjon”.

Eesti Piibliselts. Jätkub Misjonikeskuse ja EPS ühisprojekt Hõimurahvaste Aeg.

Oikumeeniline misjoniümarlaud. Ümarlause liikmed on Eesti Evangeelne Luterlik Kirik, Eesti Kristlik Nelipühi Kirik, Eesti EKB Koguduste Liit, Eesti Metodisti Kirik, Eesti Evangeelsete ja Vabakoguduste Liit, Eesti Evangeelse Alliansi evangelismi- ja misjonitoimkond. Ümarlaud tutvustab Eestist välja läkitatud misjonäre, maailma misjoniolukorda, korraldab oikumeenilisi misjonikohvikuid ja annab välja misjonikalendrit.

Agape Eesti. Mitmed aktiivsed EELK noored on rakendatud rahvusvahelise misjoniorganisatsiooni Agape Europe Eesti meeskonnas.

Eesti Kirikute Nõukogu. Oikumeeniliste projektide toetamine.

Lisaks eelnimetatutele: EELK Diakoonia- ja ühiskonnatöö talitus, SA EELK Tallinna Diakooniahaigla, MTÜ EELK Kirikumuusika Liit, MTÜ Eesti Kristlik Raudteelaste Ühing, OÜ Kiriku Varahaldus, SA Johannitide Abi Eestis, EELK Kirikupäeva ja laulupeo sihtasutus, Eesti Evangeelne Vennastekogudus, Tartu Teoloogia Akadeemia, Tartu Ülikooli usuteaduskond, EV Siseministeeriumi usuasjade osakond ning Haridus- ja Teadusministeerium, Muinsuskaitseamet, Eesti Meremeeste Misjon.

Väljaspool Eestit

EELK Välis-Eesti kogudused.

EELK koguduste sõpruskogudused välisriikides.

Soome luterliku kiriku keskvalitsus ja teised organisatsioonid. Misjonitööd Eestis on toetanud järgmised misjoniseltsid: Soome Misjoniselts, Soome Luterlik Rahvamisjon, raadiomisjoni organisatsioon Sanansaattajat, Luterlik Misjoniühendus Kylväjä, Soome Luterlik evangeeliumiühendus, Rootsi Luterlik Evangeeliumiühendus Soomes. Misjoniseltsid on saatnud Eestisse töötegijaid, kes töötavad kohalikes kogudustes ja kiriku allasutustes. Lisaks Eestile on misjoniseltsid saatnud eestlasi misjonitööle välismaale.

Saksamaa. Saksa Evangeelse Kiriku Diakonisches Werk'iga koostöö ajavahemikul 1998—2005, mil misjonitööd Eestis toetati muuhulgas Piiblibussi soetamise ja ristiusu keskseid teemasid tutvustava koolituse Reis Usumaale (nüüd "Credo" kursus) kohandamisega vastavalt Eesti oludele. Teised Eesti kirikut toetavad organisatsioonid on Gustav Adolf Werk, Martin Luther Bund ja Estlandshilfe.

European Christian Mission (ECM). ECM on eestlase Hans Raua rajatud misjoniorganisatsioon.

Taani Vabaõhumisjon. Ajavahemikul 1997—1998 korraldati misjoniüritusi.

Norra luterlik misjoniselts (NMS). Norra partner on abiks Mustamäe koguduse rajamise projektis.

Missouri Sinodi Luterliku Kirik. Aastast 1996 korraldatakse suveseminare, mille eesmärgiks on tõsta misjonimeelsust ja arendada misjonialaseid teadmisi.

Oikumeenilised ühendused. Kirikute Maailmanõukogu, Luterlik Maailmaliit, Leuenbergi konkordia, Porvoo ühendus.

Misjonitöö koostööpartnerid on aidanud korraldada EELK kuulutustööd ning on toetanud meid evangelismi, misjoni, vabatahtlike koolituste ja majanduslike vahenditega. Oleme oma välispartneritelt suurt abi saanud eelkõige vabatahtlike koolituste ja misjoniürituste läbiviimiseks.

Tulevikus tuleb koostöös välispartneritega lähtuda meie konkreetsetest misjonitegevuse plaanidest ja vajadustest, eriti sõpruskirikute misjonäride kutsumisel ja rakendamisel. Senisest rohkem tuleb arendada koostööd EELK sõpruskiriku Põhja-Elbe misjoniosakonnaga ning rahvusvahelise misjoniorganisatsiooni Agape Europe'iga.

5. TEGEVUSKAVA

5.1. Arengueeldused

- Kiriku peaülesandele pühendunud vaimulike ja koguduseliikmete koostöö väljakujunemine
- Vaimulike ja ilmiktöötajate süsteemne ja järjepidev ettevalmistus ja täiendkoolitus misjoni valdkonnas
- Teoloogia üliõpilaste kaasamine praktilises misjonialases uurimustöös ja tegevuses
- Partnerkirikute poolt läkitatud misjonäride efektiivne rakendamine
- Meedia võimaluste teadlik rakendamine
- Jumalateenistuslik uuendus ja kiriklike talituste professionaalsus
- Kiriku olemasolevate ressursside parem rakendatus misjonitöö edendamiseks

5.2. Strateegilised eesmärgid aastateks 2011—2017

- EELK panustab misjonitöösse rohkem kui seni.
- EELK liikmed on teadlikumad oma ülesandest juhtida inimesi Kristuse juurde.
- Misjonipiirkonnad on kaardistatud ja regulaarne kuulutustöö toimub suuremates keskustes.
- EELKs tegutseb venekeelse töö toimikond ning kirik teeb venekeelset tööd.
- Toimub eri vanuserühmadele suunatud misjonikasvatus.
- Vaimulike ja ilmiktöötajate misjonitöö ettevalmistus ja täiendkoolitused toimuvad vastavate õppekavade kohaselt.
- Tagatud on misjoniteaduse uurimine ja publitseeritakse misjonialaseid kirjutisi.
- Välismisjonäride roll on kirikus selgepiirilne, omades kindlaid eesmärke ja tegevusi.
- Misjonikeskus on teadlikum koguduste misjonitöö olukorrast ja toetab neid.
- Misjonikeskuse meediatöö on süsteemne ja sellel on kindel koht kristlikus meedias.
- Misjonikeskusel on aktiivne internetiportaal.
- EELK läkitab välja vähemalt 3 uut misjonäri.
- EELK on ühiskonnas nähtav ja tema maine on kõrge. EELKs praktiseeritakse luterlikust identiteedist lähtuvat rõõmsat ja innustavat usuelu.

5.3. Tegevussuunad

- **Koguduseliikmete ja vaimulike misjoniteaduse kasvatamine.** Uute koguduseliikmete kutsumine ja varustamine. Kasvamisele aitavad kaasa piirkondlikud misjonitegevused ja -koolitused, Misjoni ABC infolehe jagamine. Piiblikooli rajamise ja piibliõppematerjalide koostamise alustamine. Vabatahtlike töö arendamine. Koguduste ja kiriklike allasutuste nõustamine.
- **Ressursside suunamine misjonitegevusele.** Koguduste eelarvelistest vahenditest, erinevatest müükidest ja korjandustest tulu suunamine misjonitegevusele.

- **Piirkondlike ressursside kaardistamine ja kasutusele võtmine.** Uute kuulutuspunktide ja koguduste rajamine. Venekeelse töörühma loomine ja töö arendamine (liturgia ja lauluraamatu/-vihiku koostamine).
- **Misjonimalevate ja -laagrite, palverännakute korraldamine.** Korraldatakse konkreetsetele gruppidele suunatud misjonitegevusi (nt meeste/naiste laagrid, spordimisjon), vaimulikke harjutusi (retriite), misjonipäevi ja -seminare, evangeelseid õhtuid, Toomamissasid, sõna- ja palveõhtuid. EELK osaleb aktiivselt projektis “Teeliste kirikud”.
- **Välismisjoni arendamine.** Koguduseliikmete, eriti noorte motiveerimine välismisjonitöös. Nende koolitamine ja tööle läkitamine. Tugikoguduste võrgu laiendamine. Partnerkirikute misjonäride koordineeritud kutsumine ja tegevus EELKs.
- **Misjoniteaduse arendamine.** Teadusharu edendamise Eestis kaasatakse misjoniteaduse üliõpilased ja õppejõud, kes tutvustavad ja laiendavad uurimisteema valdkonda kasutades selle esitamiseks kirjastustegevust.
- **Meedia.** Kiriku misjonitöö ja -tegevuste tutvustamiseks võetakse kasutusele avalikud keskkonnad ja sotsiaalvõrgud (YouTube, Facebook, Twitter, jt), võetakse kasutusele veebipõhine piibliõppe programm (kuulamisversioon/audio, lugemisversioon/paberkandja). Tagatakse mitmekülgne kristliku infomaterjali olemasolu ja kättesaadavus (audio, video, internet). Raamatute David Bosch “Transforming Mission. Paradigm Shifts in Theology of Mission”, Carl-Erik Sahlberg “The Growing Church”, Risto Ahonen “Mission in the New Millennium” ja Luterliku Maailmaliidu “Mission in Context” tõlkimine, Luterlike usutunnistuskirjade väljaandmine. Misjonialased saated raadios ja TVs, misjoniteemaline film (TV7).
- **Rahvusvahelises ja oikumeenilises koostöös ja diskussioonis osalemine.**

5.4. Tegevusprioriteedid

- **Töötegijate kaasamine ja ettevalmistus.** Noorte kaasamine kirikutöösse. Peretöö väärtustamine ja vastava töörühma loomine. Vaimulik nõustamine ja mentorlus.
- **Ressursid.** EELK majandusliku panuse suurendamine. Välismisjoni fondi loomine, uute partnerkirikute, Norra luterlik misjoniseltsi (NMS) ja USA Marylandi piiskopkonnaga misjonialase koostöö arendamine.
- **Kuulutuspunktide tegevuse arendamine ja uute koguduste rajamine.** Mustamäe, Pärnu ja Saku koguduse rajamine, praostkondade ettepanekud.
- **Kuulutustöö.** Misjonimalevate ja -laagrite korraldamine, misjonipäevad, evangeelsed õhtud, Toomamissad, Nelja Tuule ristirännak, venekeelne töö.
- **Misjoniteaduse arendamine.** Koostatakse Eesti misjonialaloost ja tänapäevast vähemalt kaks artiklit või referaati.
- **Meedia.** Misjonaarse infomaterjali väljaandmine, interneti tõhusam kasutamine ning raadio ja TV koostöö arendamine, olemasolevate väljaannete jätkusuutlikkus.

6. MISJONISTRATEEGIA TÄITMISE JÄLGIMINE

EELK Kirikuseadustiku järgi koostatakse arengukava kiriku ülesande paremaks täitmiseks (KS §358 lg 1 ja 2). Nii EELK kui ka EELK Misjonikeskuse arengukava, sh käesolev misjonistrateegia määratlevad kirikule olulised tegevusvaldkonnad ning sätestavad taotletavad eesmärgid ja ülesanded.

Misjonistrateegia ülesehitusel oleme lähtunud EELK arengukavast 2008—2017 ning EELK Misjonikeskuse arengukavast 2007—2016. Misjonistrateegia on koostatud aastateks 2011—2017 lähtudes siinkohal EELK arengukavas sätestatud arenguperioodist. Aastatel 2016/17 koostatakse EELKs järgnevas aastakümneks nii uus arengukava kui misjonistrateegia.

Käesolev misjonistrateegia vaadatakse üle ja tehakse tarvilikud muudatused vähemalt üks kord aastas. Eelkõige tekib see vajadus arengukava taktikalises osas ehk tegevuskavas, kus on raske sätestatud tegevuste prioriteetsust pikemaks perioodiks ette määrata.

Misjonistrateegia täitmist, ülevaatamist ja muudatusparandusi jälgib ning korraldab EELK Misjonikeskuse nõukogu.